

וכענין זה מצינו דעות הסוברות שבספק שאפשר להתברר החמירו אפילו בספק-ספיקא או ברוב. ע' ישועות יעקב אה"ע קעב בשם הקדמונים; פרי יצחק ח"א לב).

דף סח

'רישא פסולי קהל סיפא פסולי כהונה' — הרי"ף גרס להפך [כגרסת ר"ח ותוס'] ומפרש [דלא כרש"י ותוס'], רישא קתני אלו הפסולים לפסול בביאתם את הכהנות מן התרומה, ושוב תני אותם בסיפא לומר שהם פוסלים את כל הקהל מלינשא לכהונה.

(ע"ב) '... דאמר רבי יוסי ברבי חנינא וכל זר זרות אמרתי לך ולא אנינות — דרבי יוסי ברבי חנינא מן זר וכל זר נפקא' — פירוש, וכל זר משמע בין שהוא אונן ובין שאינו אונן אסור, הא כהן, בין אונן בין אינו אונן מותר בתרומה. (מהרש"א).
ומהרש"ל כתב שלא יתכן ללמוד התרומה מיתור 'וכל' ולכן הגיה ומחק המלים 'דרבי יוסי בר' חנינא' אלא רק 'מן זר וכל זר נפקא' — כלומר, בת כהן שנבעלה לאחד מן הפסולים, נתרבתה לפסול מוכל זר.

*

'במקומות שיש קהילות חלוקות בתקנותיהם, ונשא איש מאנשי קהילה אחת, אשה מאנשי קהילה אחרת — אין ספק שהאשה היא נכללת עם בעלה בכל חיובו, דאשתו כגופו בכל הדברים, ונפטרת מקהילת בית אביה. ודבר זה מילתא דפשיטא היא ואין בו ספק, שלא יהיו שנים מסובין על שולחן אחד חלוקין בעיסותיהן, האסור לזה מותר לזה.

והשאלה אינה אלא אם נתאלמנה האשה, אם היא חוזרת לבית אביה כאשר היתה קודם שנשאת, או תשאר עם בית בעלה כאשר היתה קודם שנתאלמנה. ונראה שאם יש לה זרע ממנו, תשאר עם זרעה בכלל חיוביהם ותקנותיהם. ואם אין לה זרע ממנו — תשוב לבית אביה.
ודבר זה נלמד מן התורה ומדברי חז"ל; מן התורה — בת כהן שנשאת לישראל נפסלה מן התרומה. נתאלמנה — אם יש לה זרע, נפסלה. אם אין לה זרע, חוזרת לבית אביה. וכן בת ישראל שנשאת לכהן, אוכלת בתרומה, שנאמר... נתאלמנה — אם יש לזרע אוכלת בתרומה בשביל זרעה. אם אין לה זרע, אינה אוכלת, אפילו יש לה עובר, שנאמר ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו — ופירשו בפ' הערל (צ"ל: אלמנה. סו, א) 'שאינו ילוד אינו מאכיל'. הרי למדנו מן התורה שהאלמנה הולכת אחר זרעה בין זכר בין נקבה. מדברי חז"ל — ...'. (תשב"ץ ח"ג קעט)

*

כי תהיה לאיש זר (עם הכולל) בגימטריא: מכיון שנבעלה לפסול לה פסלה'. (גליונות קהלות יעקב)

דף טט

'אמר רבי יוחנן מצרי שני ואדומי שני איכא ביניהו... ורבי יוסי סבר ככהן גדול, מה כהן גדול שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל, לאפוקי מצרי שני דאין זרעו פסול... לאפוקי עמוני

ב. שמואל סובר המזכה לעובר קנה. וכן מבואר מדברי רבי יוסי במשנתנו, ממה שאמר שיש לעובר חלק בעבדי צאן-ברזל. אבל לחכמים לא קנה.

יש אומרים שנחלקו אביי ורבא במקום אחר, אם הוא הדין בירושה, או רק במתנה אבל בירושה-דממילא קנה. וקיימא לן כרבא שלא קנה. (רי"ף רמב"ן ועוד). וכשם שאין לעובר זכיה במתנה ובירושה, כך אין משתעבדים לו. אבל אפשר לזכות לעובר על ידי 'קני על מנת להקנות'. (נמו"י בשם הריטב"א). ולדברי הראב"ד והרא"ש קיימא לן המזכה לבנו אפילו במעי אמו קנה, וכל שכן בירושה.

דפים טז — טח

קטו. אלו פוסלים מלאכול בתרומה, ואינם מאכילים?

אלו פוסלים (בבת כהן) ואין מאכילים (בבת ישראל) — העובר (אם בת כהן לישראל — פוסל משום ושבה אל בית אביה כנעוריה — פרט למעוברת. ואם בת ישראל לכהן היא — אינו מאכיל, לפי שאינו ילוד, וכנ"ל).

אין העובר פוסל אלא כשהוא חי במעי אמו. נתחתך במעיה — אוכלת (משנה טו:). עד ארבעים יום אין העובר פוסל, מים בעלמא הוא. הלכך בת כהן שנישאת לישראל, ומת (באותו יום) — טובלת (משום ביאה) ואוכלת בתרומה לערב עד ארבעים יום. (להלן טו: דוקא כשלא נתהפכה והטבילה במטה, אבל נתהפכה אסורה בתרומה כל שלשה ימים משום פליטת שכבת זרע. רשב"א עפ"י גדה מא:). צריך עיון בעובר הפוסלה מלאכול, האם חייבת קרן וחומש. (הר צבי).

היבם, אפילו יבם קטן, פחות מבן תשע — שהרי היא זקוקה לו. (ושבה אל בית אביה — פרט לשומרת יבם; קנין כספו — וזה קנין של אחיו הוא).

לדברי רבנו תם, מדין תורה היבם מאכיל, וחכמים הם שגזרו להיות דינה כדין ארוסה. האירוסין (אירוסין לישראל פוסלים שהרי קנאה בהויה. אירוסין לכהן אינם מאכילים [כמשנה אחרונה], שמא ימזגו לה כוס תרומה ותשקה לאחיה ולאחיותיה).

בת כהן שנישאת לישראל ואכלה תרומה — מפשטות הסוגיא משמע שענשה במלקות, כי יש בדבר לאו ועשה. וכן משמע בספר החינוך (רפג. ע' מג"ח רפ). ויש מי שכתב שחייבת גם מיתה בידי שמים (ע' משנה למלך פ"ד). והרדב"ז (תרומות ו, ז) כתב שפטורה ממיתה וממלקות. (וצ"ע לישב דבריו עם פשטות הסוגיא. שבט הלוי ח"ה קונטרס המצוות מט). החרש (חרש ישראל שנשא בת כהן פסלה משום שקנאה בתקנת חכמים, וחרש כהן אינו מאכיל שהרי אינו בר-קנין ואינה בכלל קנין כספו).

בן תשע שנים ויום אחד. אביי פירש ביבם בן תשע הבא על יבמתו, שאעפ"י שראויה לו מהתורה, אינו מאכיל, שעשו ביאתו כמאמר בגדול. ורבא פירש באחד מפסולי חיתון שפוסלים בביאתם מלאכול בתרומה.

ספק בן תשע שנים ויום אחד כגון באחד מן הפוסלים שבא עליה, ספק בן תשע ספק פחות מבן תשע, פסלה מלאכול בתרומה.

משמע בתוס', דוקא כאשר הוא עתה בן תשע, והספק הוא על זמן ביאתו, אבל אם גם עתה הוא בספק — מעמידים הדבר על חזקתו דמעיקרא, לומר פחות מבן תשע הוא ומותרת בתרומה (ואעפ"י שלמחר יהא דאי בן ט', נקבע הדבר לפי השעה שבאו לבית דין. ערש"ש). ומכל מקום אסורה להינשא לכהן, שלענין יחוס כהונה אין סומכים על החזקה.

ויש שנראה מדבריהם שאין חילוק בדבר אלא בכל אופן פוסלה מתרומה.
ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא (שקידש אשה — הרי זה ספק קדושין הלכך פוסל ואינו מאכיל.
 רש"י. וערש"ש).
 אפילו הוא ודאי בן שלש עשרה שנה ויום אחד, אלא שספק אם הביא סימנים — אינו
 מאכיל. (עפ"י קרני ראם).

דפים סח — טט

קטז. אלו הם הפוסלים את האשה בביאתם מלאכול בתרומה ומלינשא לכהן? ומניין?

אחד מן הפוסלים, בין פסולי קהל בין פסולי כהונה, שביאתם בלאו או בכרת, שבאו [בני תשע שנים ויום
 אחד] על כהנת לוייה וישראלית — פסולה.
 דרשו חכמים מן המקראות: **ובת כהן כי תהיה לאיש זר** — כיון שנבעלה לפסול לה — פסלה, [שאינ
 נצרך לגופו, שהרי כבר שמענו שכהנת שנישאת לזר אינה אוכלת, שכתוב ושבח אל בית אביה...].
 ומיתור **ובת כהן** דרשו לרבות לוייה וישראלית. ואין הבדל בין תרומה לכהונה, שהרי אפילו גרושה
 שמתרת בתרומה אסורה לכהונה, כל שכן זו שנפסלה מרתומה. ואף חייבי לאוין שאין שייך בהם תפיסת
 קדושין ואינם בכלל כיתיה — פוסלים, שנאמר **ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה... מלחם אביה**
תאכל — יצאו עכו"ם ועבד שאין להם אלמנות וגירושין.
 א. מבואר בסוגיא שהנבעלת לפסול נפסלת מלאכול בתרומה גם אם בעלה כהן או שיש לה בן
 כהן, [ושונה משם 'זונה' ללא בעילת זנות, כגון שפחה, שאוכלת מדין 'קנין כספו'. ע' בחדושי
 הגר"ח על הש"ס; בית ישי מו, ב].

ב. רש"י הביא דעה שחייבי כריתות אינן פוסלים בביאתן, ודחאה.
 אמרו בגמרא שמחזיר גרושתו משנישאת, אינו פוסל בביאתו, שאינו 'זר' אצלה מעיקרא.
 א. לדעת הסובר מחזיר גרושתו משנישאת הולד ממזר (ע' משנה מד.), פוסל את האשה בביאתו.
 ואולם בא על אשתו סוטה בדרך, אעפ"י שאסורה עליו, אין הולד פסול לכולי עלמא, שהרי
 אינו זר אצלה מעיקרא ואין הולד ממזר. (עפ"י תוס').
 יש אומרים בדעת הרמב"ם, שלפי מסקנת ההלכה גם מחזיר גרושתו פוסלה בביאתו. (עפ"י שער
 המלך — איסור"ב יח, ג). ויש ראשונים שפרשו שלא אמרו בסוגיא אלא שאין מלקות באכילתה
 תרומה, אבל אסורה מהתורה משום **ונטמאה**. (שטמ"ק לעיל מד בשם הר"ח והר"מ. מובא בשעה"מ שם).
 ב. פצוע דכא וכרות שפכה פוסלים בביאתם, ובכלל 'זר' אצלה מעיקרא הם. (כמבואר במשנה להלן
 ע). ויש אומרים שבמחלוקת היא שנויה. (ערשב"א ורש"ש שם).

החלל פוסל בביאתו מתרומה ומכהונה, ואף על פי שאין זו ביאת איסור. ודרשו זאת מולא יחלל זרעו
 הנאמר באלמנה לכהן גדול — מקיש זרעו לו, מה הוא פוסל אף זרעו פוסל. ופוסל בביאה לבדה, אף ללא
 קידושין [דומיא דכהן גדול באלמנה].

לדברי רבי יוסי, כל שאין זרעו פסול — אינו פוסל, הלכך גר מצרי שני או אדומי שני אינו פוסל, שהרי
 דור שלישי יבוא להם בקהל ה'. [ולמד מכהן גדול באלמנה, שזרעו פסול ופוסל — יצאו אלו שאין זרעם
 פסול].

לדברי רשב"ג כל שבתו כשרה [אפילו בנו פסול] — אינו פוסל, הלכך עמוני ומואבי אינם פוסלים בביאתם
 [שאינן פוסל אלא בדומה לכה"ג באלמנה שכל זרעו פסול].
 אין הלכה כרבי יוסי וכרשב"ג. (רמב"ם איסור"ב יח, ג).